

December Maaaned 1867.

Agerdyrkningsberetning.

(Fra Begyndelsen af Januar.)

Bejrlig. Efteraarsarbejder. Vintersædens Tilstand; — Iøstørpe. Foderet. Foderstanden. Sundhedstilstanden. Hjælp, der ydes Arbejderne.

Ofte har Frostene indfundet sig tidligere om Efteraaret end 1867, men en saa vedholdende og stræng Frost er ikke almindelig paa den Tid af Vinteren. De mange Plove, som man fandt staaende urørte i de frozne Marker gjennem en stor Del af December Maaaned, vidnede ogsaa tydeligt om, at Landmanden ventede Tø, saa han atter kunde tage dem i Brug, hvorefter han saa meget mere længtes, som han kun undtagelsesvis var bleven færdig med sin Efteraarspløining. Dels var nemlig Høsten og Vintersædens Røgning falden meget sent, dels var Rodfrugternes Optagning og navnlig Hjemkørsel i det ustadige Efteraarsvejr fra de opblødte Marker vanskeligt og besværligt, dels lokkede de høje Kornpriser mange Hænder fra Ploven til Plejlen, dels var Vejret ustadigt og regnsfuldt i Oktober og Jorden derfor meget tung at pløje, og om derfor end November med Undtagelse af enkelte Regndage og Frostmætter var ret gunstig for Jordens Pløining og øvrige Markarbejder, saa at Jorden i denne Maaaned blev pløjet bedre og med mindre Slid for Hestene end i Oktober, saa naaede man dog indtil Frostens Komme i Reglen kun at faae Stubjorden pløjet i Gang; at faae pløjet 2den Gang eller at faae Brakmarken fældet hørte til

Sjældenhederne, og af Extraarbejder, saasom Mærgling, Grøftegravning, Draining o. lg., blev kun meget lidt udført. Kun paa Thorsøng, Vangeland og i det sydlige Fyen, hvor Høsten faldt tidlig, og i de lettere Egne af Sylland, hvor Plojningen mere uhindret kunde fortsættes, blev man omtrent færdig. Imidlertid maa det ikke oversees, at naar en saa vaad Jord gennemfryser saa vel som iaar, bliver den godt skjørnet, hvad sikkert vil kjendes paa den kommende Afgrøde, naar ikke en sludfuld Estervinter eller en utidig Foraarsplojning ødelægger denne Skjørhed. Efter Frostens Komme vendte de fleste Hænder sig til Tærstning, der er bleven forceret ualmindelig stærkt, men som for alle Kornarters Bedkommende, — dog især for Rugens —, giver et mindre Udbytte end ventet. Frosten, der gjorde Marker og Beje faste, muliggjorde derved tildels mange Kjørfsarbejder, og i den forløbne Maaaned er der paa sine Steder baade udført megen Gjødningskjørfsel, saa at Møddingerne i saadanne Egne ofte sees tomme, og Skovkjørser, saa at Arbejderne i Skovene ere vel fremmede; og naar der ikke er udført mere af disse Arbejder, da er Grunden væsentlig den, at Føret har holdt sig ualmindelig glat næsten i hele Frosttiden, 5—6 Uger.

Vintersædens Tilstand kan ikke siges at være god. Med Undtagelse af de saa Steder, hvor den blev saaet tidlig, saa at den naaede en kraftig Udvikling inden Vinteren, var den kun meget svag, da denne indfandt sig. Sæden laa ualmindelig længe i Jorden, og da Vejret i November var koldt og Himlen overtrukket, vilde den ikke udvikle sig; kun sjældent findes et Stykke Rug, der har buftet sig og dækket Jorden, og Hvedemarkerne vare ogsaa svage, om end i Reglen forholdsvis bedre; flere Steder var Hveden imidlertid end ikke kommet op, inden Jorden blev frostbunden. Dog seer man jo ofte en temmelig svag Vintersæd komme ret godt og uftadt gennem Vinteren, og nogen særlig stærk Grund til Ængstelse vilde der ikke være, naar der ikke havde lagt sig en Iskorpe over store Stykker af mange selv højtliggende Vintersædsmarker. Jorden

var nemlig allerede før Frosten temmelig vaad og blev derfor stærkt frostbunden, men værre blev det, da Tovejrsdagene i Julen smæltede meget af den Sne, der var falden, uden at Snevandet kunde synke i Jorden eller finde Afløb til Grøfterne, inden den nyindtraadte Frost atter bandt det og lagde det som et ofte temmelig tykt Isdække over Markerne. Saa fuldt som nogeninde vil derfor Bejrliget i det kommende Foraar blive af overvejende Indflydelse paa Sommerens Høst; bliver det tidligt og mildt, kan forhaabentlig endnu alt nogenlunde rette sig, men bliver det ustadigt, da vil sikkert de fleste Vinterfædsmarker blive tynde og svage, mange blive meget plettede, og nogle saa helt mislykkes, at de maa omplojes. Ikke blot paa Bornholm, hvor en Del Rug- og mange Hvedemarker forbleve usaaede, men ogsaa andre Steder naaede man ikke at faae Vinterfædsmarkerne heelt tilsaade. — Rapsen, hvoraf der iaar kun er faaet lidt, staaer godt. — Ogsaa for de unge Kløver angstes man hist og her, hvor Vandafledningen er flet.

At Halmfoderet efter et saa vaadt Aar og navnlig en saa vaad Høst ikke vilde være synderlig drøjt var at forudsæe, men dog gaaer det stærkere med end ventet. Dette skyldes dels den strænge Vinter, i hvilken der altid tæres stærkt paa Foderet, dels den mindre gode Tilstand, hvori meget af den rige Høst i flere Egne blev bjerget, saa at Høet ofte er blevet meget uadvasket og derfor hverken er nærende eller behageligt for Kvæget, og endelig de høje Kornpriser, der, idet der sees hen til de lave Smørpriser, meget stærkt friste Folk til at spare mere paa Kjørnafodring end uønskeligt baade for Kvæget og for Jorden. De høje Kornpriser i det sidste Par Aar forarsage aabenbart en Standsning i den gode Fremgang, som Interessesen for Kjørnernes bedre Vinterfodring havde bragt med sig, men der vil dog næppe vise sig at have fundet nogen egentlig Tilbagegang i saa Henseende Sted, naar et mere passende Forhold mellem Korn- og Smørpriser atter vender tilbage. Oliefageforraadene have forlængst været udsolgte selv til høje Priser, og den stærke Efterspørgsel efter andet Kraftfoder har ogsaa hævet Prisen paa

dette. Ved en Drøftelse af denne Sag i en landøkonomist Forening kom man til det Resultat, at gode Klid til $2\frac{3}{4}$ ß pr. *N* i en Vinter som denne maatte ansees for et billigt Foder. Med alt dette for Dje er det ikke at undre paa, at man flere Steder, trods den ret rigelige Halmhøst, nærer Frygt for, at der kan blive Fodermangel, hvis Vinteren bliver streng og langvarig; der er derfor skjellig Grund til en omhyggelig Sor-teren og Økonomiseringen med Foderet, især i det midterste og vestlige Jylland, hvor Kvægbesætningerne tilmed ere store, da Priserne paa Kreaturerne i Efteraaret vare lave, saa man, navnlig paa mindre Gaarde, søgte at undgaa at sælge flere end nødvendig, og da tilmed Faarene, der ellers saa ofte bjerge det meste af Føden i Mark og Hede, den største Del af Vinteren allerede i over en Maaned have maattet være paa Stald. — Fra et Par Steder omtales atter de heldige Resultater, som en Indstrøning af Salt imellem det mindre vel bjergede Hø har ført med sig, idet Høet derved kjendelig forfriskes og forbedres, saa at Kvæget æder det med samme Begjærighed, som om det var vel høstet.

Hvor Kvæget allerede midt i Oktober blev taget paa Stald, eller hvor det i hvert Fald var inde om Natten og fik et Aften- og Morgenfoder, saa at det ikke trykkes for meget af Oktober Maanedes raakolde Vejrlig og knappe Græsning, er Foderstanden i Reglen ret god endnu; at den imidlertid mange Steder til Foraaret vil være simpel, er at vente, dels af ovenstaaende Grunde, dels fordi Foderstanden bedst maales, naar Kælningen ret har begyndt, og endnu falder denne de fleste Steder, navnlig hos de mindre Jordbrugere, først sent, — i Marts og April —, medens dog Meningen om det Fordelagtige ved at lade dem kælte i Decbr.—Februar, hvor en kraftig Vinter- og Sommerfodring finder Sted, mere og mere vinder Indgang. Hestens Foderstand blev en Del medtaget ved den forcerede og, navnlig i Oktober, tunge Efteraarspjøning, især da Havren ikke var kraftig at fodre med.

Kvægets Sundhedstilstand er i Almindelighed god.

Enkelte Steder har der været nogen Kalvekaftning som en naturlig Følge af det mindre vel bjergede Foder, og mere maa rimeligvis ventes ud ad Foraaret. Blandt Hestene er der en Del Koliktilfælde, dog vel næppe mere end almindelig. Blandt Svinene i Holstebroegnen skal Miltbrand herse temmelig slemt.

Endnu synes ingen Arbejdsløshed at finde Sted, men Frygten derfor er tilstede de fleste Steder, om der end oftere end ellers gjøres Anstrengelser fra Arbejdsgivernes Side for at bestjæftige Arbejderne. I næsten alle Beretninger omtales de mange Godgjørenhedsforanstaltninger, Gaver eller Godtkjøb af Korn og Brændsel, hvormed man i de fleste Sogne søger at komme den fattige Vandarbejder til Hjælp i hans Nød i den haarde Vinter med de nærværende høje Kornpriser. Da det er en frivillig Hjælp, der saaledes ydes, var det at vente, at den vilde blive uddelt uden Hensyn til Fattiglovens Bestemmelser, og dette Princip har man ogsaa fulgt i mange Sogne, men i mange andre har man desværre besluttet kun at ville lade den tilflyde dem, der allerede have Forsørgelsesret paa Stedet, hvilket ved en saa temporær Understøttelse, der ofte bør ydes inden kort Frist, hvis den skal nytte paa rette Maade, synes at maatte afføde mange Ulemper. I Syllands magrere Egne blandes der næsten overalt Byg i Rugen til Brød, og det ikke blot hos den fattige, men ogsaa hos den velstaaende Gaardejer, thi disse Egne ville uden dette have vanskeligt ved at brødføde sig selv, og enkelte af Midtjyllands Hedeegne maa endog ved Siden af denne Foranstaltning indforfrive Rug.
